

Gazda, Jiří

[Przybylski, Michal; Šaur, Josef a kol. **Mladá slavistika: současné trendy ve výzkumu slovanských literatur, jazyků a kultur**]

Opera Slavica. 2015, vol. 25, iss. 2, pp. 88-90

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/133957>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Przybylski, M., Šaur, J. a kol.: Mladá slavistika: Současné trendy ve výzkumu slovanských literatur, jazyků a kultur. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno 2014, 182 stran, ISBN 978-80-210-7490-3.

Žádný vědecký obor se neobejde bez péče o vědecký dorost, a je proto třeba s povděkem kvitovat každý počín, který umožní začínajícím výzkumníkům veřejně prezentovat výsledky jejich badatelského snažení, ať už jde o pořádání specializovaných odborných setkání různého typu či o vytváření publikačních platforem pro mladé vědce. Této skutečnosti si jsou dobře vědomi i mladí vědecko-pedagogičtí pracovníci a doktorandi Ústavu slavistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kterým se společným úsilím podařilo v loňském roce sestavit a vydat v pořadí již druhou kolektivní publikaci¹, v níž prezentují vlastní odborné stati na témata, která jsou předmětem jejich badatelského zájmu.

Shromážděné příspěvky jsou nejen dokladem toho, jakým konkrétním badatelským problémům se mladí brněnští slavisté věnují, ale také částečně naznačují trendy, které nastupující pokolení badatelů přináší do současného slavistického výzkumu. Tematicky příspěvky vycházejí jednak z celkového výzkumného směřování brněnské slavistiky, jednak z individuálních badatelských zájmů jednotlivých autorů, proto jsou ve sborníku tematicky i personálně zastoupeny různé slavistické obory a v jejich rámci také různé oblasti současné jazykovědné a literárněvědné slavistiky.

První část publikace je vesměs věnována problematice jazykovědné. V obsáhlé stati *Problematika přenosu chrématonym do nového jazykového prostředí (na rusko-českém materiálu)* se Stanislava Adámková zabývá problematikou překladu (převodu/přenosu) vlastních jmen a jejich úlohou v interkulturní komunikaci. V první části příspěvku autorka vymezuje místo chrématonym (názvů firem, organizací, institucí, výrobků, dokumentů, periodik, uměleckých skupin a dalších výsledků a produktů lidské činnosti) v celkovém onymickém systému a stanovuje vhodné překladové postupy pro jednotlivé typy chrématonym. Ve druhé části jsou pak jednotlivé skupiny chrématonym podrobněji analyzovány a na konkrétních příkladech jsou demonstrovány možnosti a případná úskalí jejich přenosu do nového jazykového prostředí.

V lingvistické tématice pokračuje i příspěvek *Olgy Berger K вопросу определения и выделения термина в русской терминологической традиции*, věnovaný obecně a široce problematice termínů a terminologie, v němž autorka kriticky porovnává názory ruských lingvistů na podstatu termínů a vymezení kritérií pro jejich klasifikaci. Velký důraz je kladen na otázku vymezení základních charakteristik termínů a problematiku používání konceptů terminologické pole (терминологи-

¹ První společnou publikací vědeckého dorostu brněnské slavistiky je kolektivní monografie *Podoby a proměny města ve slovanských a vybraných neslovanských kulturách, literaturách a jazycích.* Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno 2013, 166 stran, ISBN 978-80-210-6569-7.

ческое поле), terminologický systém (терминосистема) a terminologie (терминология).

Nela Martinková si ve své studii vytkla za úkol představit politolingvistiku jakožto poměrně novou větev aplikované lingvistiky. Obsahem stati *Politolingvistika a politická komunikace v Bulharsku* je popis vývoje této nové lingvistické metody od jejích počátků až k současným tendencím. V rámci popisu vývoje v jednotlivých zemích jsou uvedena některá důležitá jména a stěžejní díla věnovaná dané problematice. Popsán je i pojem politického jazyka, různé metodologie a koncepce zkoumání tohoto lingvistického fenoménu. Druhá část se zaměřuje na přehled vývoje politického jazyka v Bulharsku. Je rozebráno komunistické období, vývoj po roce 1989 a následně nejnovější tendence v rámci bulharské politické komunikace.

Cílem příspěvku **Marii Rakové** *O přeložitelnosti stylově příznakových prostředků v povídkách Georgiho Gospodinova do češtiny* je analyzovat možnosti překladu stylově příznakových prostředků z hlediska jazyka jako systému. K analýze posloužily vybrané povídky současného bulharského autora Georgiho Gospodinova ze sborníku *Gaustin neboli člověk s mnoha jmény*, které byly přeloženy do češtiny Ivanou Srbkovou. Cílem textu není provést celkovou stylistickou analýzu, ale zaměřit se na hovorové obraty, jejichž funkce je v procesu konstruování uměleckého textu velmi důležitá.

Lingvistickou část publikace uzavírá stať **Antona Somova** s názvem *К некоторым орфографическим и морфологическим особенностям иноязычных лексем в текстах русскоязычных интернет-изданий с тематикой «Современная популярная музыка»*. Ruské webové časopisy s tematikou současné populární hudby nabízí velmi bohatý materiál ke zkoumání pravopisných a morfologických zvláštností cizojazyčných pojmenování a jejich funkce v ruskojazyčných textech. V příspěvku autor poukazuje především na jevy, které jsou v odborné literatuře doposud opomíjeny. Soustřeďuje se nejen na ortografické zvláštnosti přepisu moderních hudebních výrazů především anglické provenience do grafického systému ruštiny, ale provádí i jejich stručnou stylistickou a morfologickou analýzu a poukazuje tak na další možné aspekty dané problematiky.

Literárněvědnou a kulturně-historickou část publikace otevírá kapitola **Michala Przybylského** *Polsko-běloruské pomezí v nostalgickém proudu poválečné polské prózy*, která se věnuje obrazu etnicky smíšeného polsko-běloruského území (tzv. Kresů) v románech Marie Kuncewiczové, Haliny Auderské a Floriana Czarnyszewicze. Na příkladech několika vybraných románových děl je analyzována jejich unikátní obsahová (fenomén polského východního pohraničí) a také jazyková (autorské ztvárnění tamního specifického dialektu) složka.

Milan Strmiska se v článku *Výzkum bektášijského řádu od poloviny 19. století po současnost* zabývá historií výzkumu na poli bektášijského řádu a alevismu. Pozornost věnuje nejprve počátkům výzkumu v 19. století a dalšímu výzkumu až do 20.

let 20. století. V další části se zaměřuje na přelomovou práci Johna Kingsleyho Birgeho z 30. let 20. století, která představuje základní dílo ve výzkumu bektášiji až do současnosti. Text dále mapuje rozmach výzkumu bektášiji a alevismu od 80. let 20. století vrcholícímu prací Irène Mélikoff, zapojení samotných alevitských či bektášijských intelektuálů do bádání a rovněž regionálním výzkumem. V závěru autor zmiňuje české práce o bektášiji a dosavadní výzkum na tomto poli v České republice a na Slovensku.

Josef Šaur v kapitole s názvem *Druhý život Borise N. Čičerina: přišel již čas na syntézu?* sleduje, jak se proměňovalo vnímání tohoto významného ruského myslitele 2. poloviny 19. století ve světové odborné literatuře. Cílem není podat úplný a vyčerpávající souhrn sekundární literatury, ale podchytit hlavní tematické a obsahové tendence při interpretaci této problematiky. Autor mapuje různá období recepce osobnosti a díla N. Čičerina doma i v zahraničí od jeho vnímání zpočátku především jako významného znalce a teoretika práva po pozdější výklad jeho významu v rámci dějin dějepisců, kdy se po „Čičerinovi-právnickovi“ do popředí dostává „Čičerin-historik“, nicméně vnímán především prizmatem jeho společenských a politických názorů.

Kapitola **Jany Šupové** s citátovým názvem „*Slyšel jsem novinu přežalostnu, že přijde ke mně smrt na namluvu*“ čerpá z rukopisného zdroje Olgy Hrabalové, kterým je Katalog motivů lidových písní. Cílem je shromáždit jednotlivé motivy, selektivně vybrat písňové typy a pod ně spadající varianty a na základě toho pak s pomocí etnolingvistické metody sestavit jazykový obraz smrti formou lidové písně a v závěru poukázat na vnější popis vzhledu Smrti a některé její charakterové rysy. Reflexe sémantické výpovědi zkoumáním folklorních textů nabízí jeden z možných způsobů, jak se přiblížit fenoménu smrti v rámci dané kultury.

Publikaci uzavírá příspěvek **Pavla Zemana** *Čeští učitelé na gymnáziích v Bulharsku v letech 1878–1912*, pojednávající o jednom z aspektů česko-bulharských vztahů, a sice o zásadním přínosu českých pracovníků v oblasti bulharského školství po roce 1878. Česká přítomnost v Bulharsku byla v této době poměrně významná a je hodnocena jako jeden z důležitých faktorů rozvoje bulharské společnosti. Přesto však dodnes chybí statistické údaje, které by působení českých učitelů na bulharských školách dokládaly. Předkládaná studie tuto mezeru částečně zaplňuje a představuje tak jeden z důležitých podkladů pro chystanou autorovu disertační práci, která mapuje působení českých učitelů, právníků, inženýrů a architektů v této balkánské zemi.

Nezbývá než si přát, aby mladým brněnským slavistům jejich badatelské nadšení a úsilí vydrželo i v dalších letech, a abychom se s výsledky jejich vědecké práce nejen na této publikační platformě setkávali v budoucnu stále častěji.

Jiří Gazda

